

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica šte. 6.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 4.—
poluletna . . . „ 2.—
četrletna . . . „ 1.—
Posamezna št. „ 0.10

Št. 45.

V Ljubljani, dne 6. oktobra 1911.

Leto VI.

Več izobrazbe, več kruha.

Slovenski delavec ni izobražen, zato je samo za slabša dela. To pesem pojejo fabrikantje, pa tudi nemški delavci. Tako razlaga tudi socialni demokrat, zakaj mora biti naš delavec vedno za tnalno.

Res je, da tudi delavec potrebuje izobrazbe. Ne smemo pozabiti, da je vsa velika izprememba gospodarskega življenja delo izobraženih, učenih ljudi. Izobrazba je priklicala iz tal čudovito moč, ki je spala v črnem demantu — v premoğu — na dan; izobrazba je nadomestila človeško moč s stroji, ki se od dne do dne bolj izpopolnjujejo. Te orjaške železne roke, ki se premikajo brez življenja in s čudovito natančnostjo izvršujejo najtežja dela, so doma v sobah izobraženih, učenih mož. Delavcu, ki jim streže, ki jih vodi, je vsled tega gotovo delo tem uspešnejše, čim bolj je tudi njegov duh izobražen. Čim bolj pozna tiste moči, katere gonijo velike tovarne, čim bolj mu je jasno in domače čudovito truplo stroja, ki dela ob njem, tem sposobnejši je. Po ameriških predilnicah in tkalnicah oskrbuje po en delavec osem statev obenem, na Angleškem štiri, na Francoskem in pri nas dve. Zato je pa tudi plača ameriškega delavca nad trikrat večja, nego pri nas. Tehnična izobrazba je torej delavcu nujno potrebna, če hoče napredovati.

Za svoj stan pa potrebuje delavec tudi splošne izobrazbe. Poznati mora svet in gospodarstvo v njem. Ne more se uspešno boriti za svoje zboljšanje, če je v temi in če ne seže njegovo duševno oko preko ozkih mej domačega mesta. Zasledovati mora trgovsko in socialno politiko po svetu, spremljati razmere na svetovnem trgu za blago, ki ga izdeluje, poznati razmere na denarnem trgu, potem more šele o pravem času povzdigniti svoj glas. Če pa tega ne ve, je trd, okoren. Čuti pač, da se mu slabo godi; ne zna pa presoditi, kaj se da doseči in kaj ne. Hujskač ima lahko delo pri njem in iz strankarskih ozirov ga prav lahko zapelje, da sili v svojo škodo. Jasno je na primer, da ob času, ko kaka industrija ne more z blagom v svet, ne kaže začeti kakih večjih bojov za boljšo plačo. V takem slučaju bi se ravno

nasprotno doseglo; izgubi se še to, kar je. Da se pa to spozna, je treba delavcu znanja.

Organizacije bi imele v tem oziru skrbeti zanj, toda te so vseh vrst in vrh tega je treba delavcu, da tudi sam vedno razume in pregleda, zakaj mu organizacija veleva kako reč v posamnih slučajih.

Splošna izobrazba in tehnično znanje se pa pridobi najprej v šolah. Sam se človek težko uči; treba mu je navodila in večje pomoči. Podlago mu more redno dati samo šola. Pri nas imamo mnogo ljudi, ki so se sami izobrazili, da so kos tudi izšolanim. Ravno to nam dokazuje, da je naše ljudstvo nadarjeno in sposobno za vsako izobrazbo. Koliko lepše in boljše bi šlo, ko bi imeli naši ljudje v šolah priložnosti za svoj umski napredek.

Šola šele poskrbi, da se pišejo in izdajajo potrebne knjige. Tehnične izobrazbe, pa tudi gospodarskega znanja si v slovenščini ne moreš pridobiti, ker nimamo knjig za to; knjig pa ni, ker nimamo potrebnih šol. Zato se pa naš delavec ne more niti, ko bi hotel in ko bi imel še več talenta, izobraziti v stvarih, ki so zanj potrebne, v svojem domačem jeziku. Nemški ima vsega na razpolago: šole in knjige, kakršnih hoče.

Kje je pa vzrok, da nimamo ne potrebnih šol, ne knjig? Odgovor na to vprašanje nam dajo tisti gospodje nemški socialni demokratje, ki vpijejo, da delavec od narodnosti nič nima in da je ves narodni boj zanj švindal. Nemški sodrug, ki ima vsega, kar si za izobrazbo želi, dovolj, in sicer plačnega z davki, ki jih odrajtuje tudi naše ljudstvo, lahko govori o švindlu. Češki, še bolj pa naš, dobro ve, da nam država samo zato ni dala potrebnih šol, ker ji komandirajo Nemci, ki zatirajo vse, kar ni nemškega in zaničujejo naš jezik in naš narod. Kdor to trezno premisli, razume zakaj nečejo češki sodrug ostati pod nemško komando, razume tudi, kako neizrekljivo škodo delajo sebi slovenski socialni demokratje, ki hlapčujejo nemškim sodrugom, kateri vsi v šolskem vprašanju tako mislijo in delajo, kakor drugi Nemci.

Za naše razmere je to posebno hudo. Naš fant še v realko ne more, če ne zna nemško. Za vse Slovence se šele zdaj po-

malem razvija obrtna šola v Ljubljani; višje take šole so vse nemške. Pa kaj je še vse to proti neznosnemu škandalu, da koroški Slovenci še zdaj nimajo slovenskih ljudskih šol. Proti temu škandalu se še socialna demokracija ni nikoli vzdignila, ker je pod nemško komando. Češki sodrug naštrevajo med vzroki, zakaj so se ločili, v prvi vrsti to, da nemški socialni demokratje nimajo nobenega zmisla za to, da bi njihovi otroci hodili v šole, kjer bi se učili na podlagi svojega jezika, marveč zahtevajo od njih, naj bi se ponemčili.

To so tako priproste resnice, da jih naši socialni demokratje ne bodo dolgo mogli zakrivati svojim zapeljanim žrtvam. Ko dozori spoznanje v njih, kako kruto so bili goljufani, in kako jih tudi socialna demokracija tišči, da ne morejo kvišku, pa pride plačilni dan!

Prometna zveza pri železniškem ministrstvu.

Dne 14. septembra je šla deputacija članov Prometne zveze k železniškemu ministrstvu, in sicer k sekcijškemu načelniku dr. pl. Röll pod vodstvom državnega poslanca in društvenega tajnika Tschulik. Predložili so sledeče zahteve:

1. 25 % zvišanje stanarine.
2. 30 % zvišanje plače vsem delavcem in uslužbencem.
3. Stalno nastavljenje po dveletni provizorični službi.
4. Uveljavljenje na 30letno službeno dobo za vse ono osebo, katero niso 1½ leta sprejeli.
5. Začetna plača 1000 kron za vse uslužbence, končna plača 2000 kron in za poduradnike skupine C. 3000 kron.
6. Na dveletno zvišanje plače; z dosegom končne plače dosego popolne službene dobe.
7. Ugodenje za vse one sluga za razmerno avanziranje, ki so bili nastavljeni s 600, 700 ali 800 K, ne da bi bili izvanrednega avanziranja prikrajšani.
8. Vsemu delavniškemu osebju naj bode na podlagi že doslužbenega časa radi odškodovanja nastavljenja službene doba popolnoma šteta.
9. Vsem nočnim čuvajem nočne doklade. Vsem starejšim čuvajem in slugam se ima, kakor mlajšim slugam plača zvišati v smislu da se jim raz-

Slaba srca.

Pod eno streho, v eni sobici in v ravnostem četrtem nadstropju sta živela dva mlada prijatelja in sodruga po službi, Arkadij Ivanovič Nefedjevič in Vasja Šunkov.

Nekega večera okolu Novega leta je prišel Šunkov ob šestih domov.

Arkadij Ivanovič, ki je ležal na postelji, se je prebudil in skrivaj pogledal prijatelja. Zapazil je, da ima ta na sebi svojo praznično obleko in zelo belo, zlikano srajco. Samoobsebi je umevno, da se je zelo začudil.

»Kje neki je bil Vasja? Saj ni niti doma obedoval!«

Šunkov je medtem prižgal svečo in Arkadij je takoj zapazil, da ga želi prijatelj nekako slučajno zbuditi. Zares, Vasja je zakašljaval dvakrat, stopil po sobi gori in doli ter izpustil naposled pipo iz rok, katero je bil pričel v kotu pri peči polniti. Arkadij Ivanovič se je tiho nasmeljal.

»Vasja, ne rogovili, ne!« — je rekel.

»Arkaša, ali ne spiš?«

»Res, gotovo ne vem... ali zdi se mi, da ne spim.«

»Oh, Arkaša! Dober večer, moj dragi! Ej, bratec!... Ti ne veš, kaj ti bom povedal!«

»Umevno, da ne vem... pojdi no sem!«

Vasja je takoj pristopil k postelji, kakor bi bil ravno to pričakoval in ni se nadejal od prijatelja nikake zvišanje. Ta ga je kaj ročno prijel za roke, obrnil ga in ga začel nagnjetati, kakor pravijo, kar je napravilo veselemu Arkadiju Ivanoviču — vsaj videlo se je tako — še več veselja.

»Vendar te imam!« — je kričal. —

»Imam te enkrat!«

»Arkaša, Arkaša, kaj delaš? (Pusti me, za Boga, zamazal si bom frak...«

»Nič za to! Kaj pa rabiš frak? Čemu si tako lahkoumen, da si se sam izročil?... Povej, kje si bil, kje si kosil?«

»Arkaša, pusti me za Boga!«

»Kje si kosil?«

»Ravno to bi ti rad povedal.«

»Pripoveduj!«

»Da, toda izpusti me prej.«

»Ne, ne, izpustim te pa ne, dokler vsega ne poveš!«

»Arkaša, Arkaša! — Ne uvidiš li, da to ni mogoče, sploh nemogoče!« — je viknil

slabotni Vasja ter poizkušal rešiti se iz rok svojega sovražnika. »A, to so važne reči.«

»Kakšne reči?«

»Ki bi izgubile vso svojo vrednost, ko bi jih pripovedoval v takem položaju. To je nemogoče, povsem nemogoče! Stvar bi postala smešna... a tu ni nič smešnega, ampak vse je resno.«

»Poglej no, resno! Česa se ne zmisli! Pripoveduj tako, da se bom smejal, ker resnih povestij ne maram. Kakšen prijatelj bi mi pa sicer bil! A?«

»Arkaša, res ne morem...«

»Pa sploh ničesar slišati nočem...«

»Dobro, Arkaša,« — je začel Vasja, ki je ležal preko postelje ter poizkušal dati svojemu glasu izraz svečanosti: »Arkaša, pripovedoval bom; samo...«

»No, kaj?«

»No, jaz sem se zaročil!«

Ej, da bi ne bil rekel niti besedice. Arkadij Ivanovič je vzel Vasjo v naročaj kakor malo dete, akoravno ni bil Vasja premlajhen, ampak precej dolg in suh, ter ga začel precej okretno nositi po sobi iz enega kota v drugega. In prepeval je, kakor bi ga hotel zazibati.

redne dobe skrajšajo primeroma mlajših uslužbencev. Dotled se imajo čuvajem pustiti, da dosežejo največjo razredno plačo ali pa da se jim razredna čakalna doba skrajša. Konečno preuredbo v zadevi čuvajske obleke, 10. Pomožni strojevodje se imajo po dveletni provizorični službi stalno nastaviti z začetno plačo 1100 K. 11. Odprava plačilnega razreda 1300 K pri vseh uslužbencih. 12. Dveletno zvišanje plače toliko časa, da se doseže najvišjo razredno plačo. 13. Proporcionalno volilno pravico v vse zastope v vseh volilnih razredih zastopstva. 14. Zvišanje 40 odstotkov dunajske stanarjne brez izjeme že ostalih. 15. Doklade od kilometrov od ur ali vse kilometerske ali urne doklade itd., se imajo v nočnem času, to je od 6. ure zvečer do 6. ure zjutraj vsem uslužbencem poldrugo zaručati. 16. Zvišanje penzijske vsote (najnižje pokojnine poduradnikom, slugam, delavcem in udovam za 200 odstotkov brez razlike.

Sekcijski na čelnik je mirno poslušal ko sta mu stavila zahteve, ter je obljubil, da bode po svoji močnosti delal na to, da se bodo plače zvišale ali da takoj ne more obljubiti tega, ker finančni minister baje nima denarja. Opomnil je tudi, da bode imel s tem posla državni zbor. Razglasilo se pa bode vse uradno, kakor je bilo tudi dne 17. septembra razglašeno. Ministrstvo je že enkrat izboljšalo razmere železničarjev, od leta 1905 je zvišalo plače na 35 milijonov kron. Leta 1911 je tudi razmeroma uredilo plače, kar znese le pri uradnikih 1 milijon kron. Za delavce po državnih železnicah in plače ženskam okroglo pol milijona kron. Železniška uprava je sklenila radi vedno naraščajoče draginje urediti razmere in slabše plačanim uslužbencem plače zvišati. Posebno pride v poštev okrog 100.000 nastavljenecv in ravno toliko stalnih delavcev. Veliko pa je vprašanje glede denarnih zadreg, ker pridejo tudi drugi državni uslužbenci z upravičenimi zahtevami za izboljšanje svojega gmotnega položaja. Obljube so storjene, ali se bodo tudi res izpolnile, to pa ne vemo. Saj znamo, da so vedno pri povišanju prvi gospodje z zlatimi ovrtniki in mastnimi plačami, katere velikokrat ne odgovarjajo njih delu; za nižje sluge in uboge delavce pa zadostujejo obljube, če že enkrat gladu skoraj umira potem mu vržejo kako drobtino in še to bi radi gotovi oderuhi požrli. Tako da je delavec bil trpin in ostane večer trpin.

Mizarski štrajk v Gradcu in njegove posledice.

Gradec, 5. oktobra.

Iz Gradca se malokedaj ali nikoli nič ne bere v »Naši Moči«. Toda slovenski delavci v Gradcu živimo v takem soc. vrvenju, da se bomo morali bolj približati krščanskemu slovenskemu delavstvu. — Danes vam poročam o boju, ki smo ga ravnokar izvajali krščanski mizarji. Soc. demokrati so povsod enaki. Terorizem, oholost in brezboštvo, so tri čednosti, ki jih združujejo. Graški rdeči mizarji so dolgo sedeli na tronu in se zaničljivo smejali, če je kdo omenil, da so na svetu tudi krščanski mizarji. V Gradcu si taki ne smejo služiti kruha, to

je bilo pri njih v evangeliju. Ko je torej prišlo v tovarno Blohowskega šest »črnih«, so mislili najlažje odpraviti neljube jim goste s tem, da je koj naslednjo soboto zahtevalo 40 rdečih mizarjev knjižice. Krščanski so imeli na ta način priliko, največjo graško mizarstvo delavnico napolniti z našimi ljudmi, kar se nam je v par tednih tudi posrečilo. Sodrugi so postali v resnici rdeči od skrbi. Odšli so tudi iz par drugih večjih delavnic, kjer so tudi rabili delavcev, za katere smo mi poskrbeli. »Črni« mizarji katerih na svetu ni, so se množili kakor gobe. Kaj bo? Alo štrajk! je zaklical general Ebner in do 300 mizarjev se je klicu odzvalo ter se s tem nesmrtno blamiralo. Bilo je od neke strani smešno, ko je ta za kruh se boreča garda sama pustila kruh in napadala druge, ki so bili modrejši. Od druge strani pa je bilo žalostno gledati ljudi, katerih sovraštvo do krščanstva je tako veliko, da raje sami stradajo, samo da bi stradali tudi drugi. 15 tednov jih je ta svobodoljubna ideja držala kvišku, da so štrajkali. Ko se je jela približevati zima, so se spomnili tudi sebe in brez obotavljanja so podpisali zase tako poniževalne pogoje, da si jih bolj misliti ne moremo. Veseli pa so vendar lahko, ker niso krščanski vseh delavnic popolnoma zasedli in jih je vsaj nekaj zopet dobilo delo. Do 250 pa jih je šlo v »fremd« ali pa se še potikajo okoli brez upa, da dobe sedaj na zimo delo. Bili pa so to taki, ki so že po desetletja neomejeno vladali po posameznih delavnicah in sedaj so tri mesece štrajkali zato, da je danes v polni tovarni Blohowskega pet rdečih in po drugih večjih delavnicah tudi sorazmerno toliko, ki pa morajo biti tako tihi o rdečem raju kakor riba. In ta uspeh jih je veljal 80.000 K.

Kaj nas uči ta štrajk? To, da soc. demokrati niso zmožni voditi boje za delavske koristi. Rdečim generalom je kulturni boj desetkrat bolj pri srcu kot delavčeva beda. Če je soc. demokracija, ki je v Gradcu do zadnjega časa med delavstvom neomejeno komandirala, postopala tu tako lahkomišljeno, če ni znala izvojevati tako malega boja v Gradcu, kjer ima baje najboljše agitacijske moči in v boju izurjeno delavstvo, potem je več kot jasno, da ga tudi drugje ne more. Rdečkarija izgublja, vsled neumne hujskarije vedno več zaupanja pri delavstvu in zato propada v korist pošteni krščanski delavski organizaciji.

In kar nas zanima je to, da so pri tem štrajku igrali važno vlogo Slovenci. Brez slovenskih delavcev bi soc. demokracija v Gradcu brez dvoma dosegla svoj namen in uničila zadnje sledove kršč. soc. gibanja. Slovenski delavci se tega zavedamo. In če tudi ni odločitev zmage izšla naravnost iz središča slovenske delavske organizacije, reče ista vendar lahko, da je vzgojila ljudi, ki tudi v tujini ostanejo zvesti njenim ciljem.

Med brati in sestrami.

Št. Vid nad Ljubljano. Pristopajte k »Jugoslovanski Strokovni Zvezi«! Lepo število nas je že, a lahko bi nas bilo še več, če bi se vsak član in vsaka članica zavedala, kako velikega pomena za delavca in delavko je organizacija. Morda še ni vsem znano, da se vsakdo lahko vpiše. Vajenci, hlapci in

dekle, saj nimajo ti reveži v boleznih nobene podpore. Pa ne samo to. Le potom organizacije si bomo izboljšali svoj bedni delavski položaj. V združitvi je moč! V nedeljo 22. oktobra bo javni delavski shod. Na shodu poroča načelnik »Jugoslovanske Strokovne Zveze« in deželni odbornik g. dr. Ivan Zajc ter Mihael Moškerc. Agitirajte že zdaj za obilno udeležbo. — Vsa podrobna pojasnila o vpisnini in pravilih »Jugoslovanske Strokovne Zveze« daje Ivan Krmec, Št. Vid št. 73. Vsakdo naj se zgleda pri navedenem.

»Krivoprisežnika« igra »Ljudski oder« to nedeljo 8. t. m., ob pol 8. uri zvečer. Igra je narodna in za slovenske razmere prirejena. Sodeluje mešani zbor »Ljubljane«. Igra je prav dobro naštudirana. Njena uprizoritev je silno težka, ker stavi na tehnično stran scenerije in celega oderskega aparata velike zahteve, ki jih bo »Ljudski oder« vsled modernih pripomočkov, ki jih ima na razpolago, rešil prav dobro. Nikomur ne bo žal, kdor si ogleda to zanimivo in res lepo igro. Vstopnice se dobe v predprodaji v **Katoliški bukvarni**.

Sava. Savški znani mazač v »Zarji« se tolaži s tem, da farba rdeče bratce, da bode Čebulj na Kalvariji napravil šnopsarijo. To bi bilo res dobro, toda samo za faliranega »birta« v rdečem brlogu, katerega so soc. demokrati spravili na kant. Klerikalci vsaj plačajo, da birt shaja. Povemo naj pa, da ne bo na Kalvariji še nič, denite torej svojega »birta« kamor hočete. Tudi kolibo vam bode treba kmalu postaviti in sicer na Savi za rdeče pijance. Ker menda ni bilo v nedeljo zvečer pri rdečem birtu več pijače na puč, je šlo kakih 20 rdečih bratov v drugo gostilno. Tam so se med seboj skregali in stepli ter niso nič manj kakor 50 pivskih vrčkov pobili. Seveda so bile le višje glave rdečega štaba. Kregajo se pa po tovarni že cel teden, kdo bo plačal škodo. Tukaj ima »Zarja« dovolj gradiva, naj bi sodruga skupaj spravila, da bi skupaj držali, a ne tako, da ga eden drži, drugi pa z vrčkom bije. Namesto o samih žegnih pisati, naj se o tem, kako rdeči birti falirajo, kako se rdeči bratje bijejo in kako se jim vse skazi, česar se lotijo.

Jesenice. Ker v naši tovarni ni mačka doma, miši plešejo, da še celo pišejo. Gosp. ravnatelj je šel na dopust. Dva nemčurska uradnika sta pa poslala nekaj oslarij na Štajarsko, katerih na Kranjskem noben časopis ne prevzame. Ta dva se strašno togotita nad novo cesto, posebno pa se bojita bodočega župana. V svoji zamaknjenosti v prihodnost jih vidita kar sedem. Med temi sedmimi bo eden skrbel za proviant teh dveh »brihtnih glav«.

IZ IDRJE.

Kako postaneš klerikalec.

Do sedaj smo bili mnenja, da smo dobili naslov »klerikalec« ker nam je religija podlaga vsega našega mišljenja in delovanja. A »Slovenski Narod« z dne 23. septembra nas je vse nekaj drugega poučil. Tam napada ta list rudarskega uradnika, ki je po svojem prijaznem občevanju splošno priljubljen. Ta uradnik si je dovolil, kar je bila seveda njegova dolžnost, kot občinski svetnik, pri seji o pokritju stroškov vprašati, ker se je hotelo čez preleminar izdati. Tedaj pa so zavpili, da je klerikalec itd. Sedaj lahko vsak ve, kako stoji. Klerikalizma to-

»V povoje te bom povil, zaročnik!« je rekel naposled.

A, ko je zapazil, da se Vasja niti ne premakne in da molče leži v njegovih rokah, je takoj uvidel, da je ta šala vendar nekoliko prehuda; zato ga je postavil sredi sobe in ga prisrčno poljubil na lice.

»Vasja, saj se ne jeziš?«

»Arkaša, čuj me...«

»No, zaradi Novega leta...«

»Meni je prav; a čemu si tako otročji in nagajiv? Kolikrat sem ti rekel: Arkaša, za Boga...«

»No, ti se ne jeziš?«

»Ne, nisem jezen nate; zakaj na koga pa se jaz sploh kedaj jezim? Toda ti si me razžalil, razumeš?«

»Kako sem te razžalil? Na kak način?«

»Prišel sem k tebi, kakor k prijatelju, s polnim srcem, da ti odkrijem svojo dušo, da ti povem svojo srečo...«

»Pa kakšno srečo? Zakaj ne govoriš?«

»Ženim se!« je odgovoril Vasja jezo, saj je bil v resnici nekoliko jezen.

»Ti! Ti se ženiš! — Torej zares?« je vprašal Arkaša s svojim zvonkim glasom.

»Ne — ne... ali kaj je to? Tako govori, pa mu solze teko! Vasja, moj Vasilček, sinek moj, nehaj! Je-li res?«

»No, uvidiš sedaj, za kaj se gre?« dejal je Vasja. »Ti si dober, ti si moj prijatelj, to vem. Prišel sem k tebi tako vesel, tako navdušen, da ti povem vso to radost, vse to razkošje, a ti si me vlekel na posteljo brez vsakega dostojanstva... To tudi uvidiš, Arkaša,« je nastavljal Vasja s tihim nasmehom. »Smešen položaj je bil. Tudi jaz nisem bil tedaj povsem pri sebi. Vendar te stvari nisem mogel ponižati... In da bi me bil tedaj še vprašal, kako ji je ime, prisegam ti, da bi me bil prej ubil, nego bi odgovoril.«

»Ali, Vasja, čemu si molčal? Da bi mi bil prej povedal, bi jaz ne bil počel tega.« je rekel Arkadij ves zdvojen.

»No, dobro, dobro! Saj sem si samo tako mislil... Ti veš, zakaj je vse to: zaradi tega ker imam tako dobro srce. Jezil sem se, ko nisem mogel povedati vsega tako, kakor sem hotel, ker te nisem mogel razveseliti, lepo povedati in natanko ti zaupati... Res, Arkaša, ljubim te tako, da mislim: niti ženil bi se ne, ko bi tebe ne bilo na svetu!«

Arkadij Ivanovič, zelo čuvstven in do vzeten, se je smejal in jokal, ko je slišal Vasjo. Enako tudi Vasja. Oba sta se iznova objela in pozabila na vse, kar je minulo.

»No, kaj je? Kaj je na stvari? Vse mi povej Vasja. Iznenaden sem bratec, oprosti mi, zelo, zelo iznenaden. Kakor da je tresčilo vame, Bog ve da res! Toda ne, bratec, ne! Ti si se to izmislil, prav zares, izmislil si se, nalagal si me!« je začel iznova Arkadij in kaj sumljivo pogledal Vasjo v obraz. A ker je videl na njem radosten odlok prejkomo goče oženiti se, vrgel se je na posteljo in začel se valjati po nji, da so se zidovi tresli.

»Vasja, semkaj sedi!« — je vzkliknil in sedel sam dostojno na posteljo.

»Zares ne vem, kako in kje naj začnem.«

»Obadva sta se gledala v neizrečenem veselju.«

»A, kdo je ona, Vasja?«

»Artemjeva,« — je zašepetal Vasja z od sreče ugaslim glasom.

»Ni mogoče!«

(Dalje prihodnjič.)

rej ni v veri iskati, ampak pri občinski blagajni. Kdor vpraša po preliminarnu ali po tem ali onem računu, ta je »klerikalec«; kdor pa pravi, vzemite kolikor in kar hočete, ta je naobražen naprednjak. Da je res tako, nam pričajo mnogi liberalci sami, ker se nikakor ne morejo in tudi nočejo otresti verskega čuta, a v zadevi občinske blagajne so pa v resnici pravi svobodomiselci. Ali ni tako?

Idrija. Ljubezen imajo naši liberalci in soc. demokrati vedno na jeziku, a v resnici ti stiska z desnico roko, z levico te pa z bodalom zbada naravnost v srce. To je pri nas nekaj vsakdanjega. Naši sodrugi hočejo veljati na zunaj za miroljubne, a se vedno tožarijo med sabo in sicer sodrugi prve vrste, da ima sodnija že toliko posla, da komaj zmaguje. Če bo šlo tako naprej, se bo moralo število sodnikov pomnožiti. Če imaš slučajno pri sodniji kaj opravila, potem lahko vidiš te jezne obraze naših sodrugov. Nehote se vsili človeku tisto vprašanje, kdaj bo zavlada demokratska država, v kateri bo vladalo samo bratstvo in svoboda, ko so si vendar soc. demokrati prve vrstemed seboj tako v lasih. Tako kraljestvo, ki je samo zoper sebe, bo razpadlo in to se že godi med soc. demokracijo. Zato pa dragi tovariši, kdor je le količkaj zdrave pameti, naj se ne oklepa soc. demokratov.

Javno predavanje v »Ljudskem Domu«. Prihodnji torek 10. t. m. predava v »Ljudskem Domu« v dvorani na galeriji g. Franc Terseglav: Vpliv judovstva v gospodarskem življenju. Začetek točno ob osmi uri zvečer. K obilni udeležbi vabi odbor S. K. S. Z.

Ustanovitev skupine Šmarje na dolenski progji. V nedeljo, 1. oktobra se je vršil dobro obiskan shod in ustanovitev plačilnice Šmarje članov »Prometne zveze«. Tovariš Koleča otvori zborovanje ter pozdravi navzoče. Predseduje Šmuc, zapisnikar je Puš. Predsednik pozdravi vse navzoče ter predlaga izvolitev voditelja plačilnice za Šmarje. Izvoljen je bil Jožef Puš, prožni delavec, stanujoč Sap št. 10. Nato poda predsednik besedo tovarišu Koleča, kateri pozdravi zbrane v imenu vodstva »Prometne zveze«. Razložil je pomen in delovanje »Prometne zveze« od njenega početka do danes. Povedal je tudi kako potrebno in prekoristno da je ravno pogrebno društvo. Dal je tudi kratek pouk o nezgodni zavarovalnici, kako je treba postopati, ako kdo v službi ponesreči. Obrazložil je nato zahteve železničarjev, ki so jih stavili dne 14. septembra t. l. pri železniškem ministrstvu po zastopstvu državnega poslanca Kemetter in društvenega tajnika Čulika. Sekcijski načelnik dr. pl. Röck je posamezne točke odobral, a pripomnil da ni denarja. O celi stvari bode odločil državni zbor. Da! za delavce in nižje služabnike ni denarja, pač pa ga je vedno dosti za gospode z zlatimi ovratniki, katerih je toliko, da sami ne vedo, kaj bi delali. Govornik je tudi omenil hinavščino soc. demokratov in liberalcev, katerim ni mar draginja, ampak zgolj po shodih upijejo: dol z draginjo! ven z revolucijo! proč z izdajalci! Pri državnozbornih volitvah pa so se družili z židi-kapitalisti, svobodomiselci in liberalci, kateri so pravi povzročitelji draginje. Ali nimajo ravno židje in kapitalisti v rokah vsega ljudstva, kateremu po kartelih določajo cene; tisti, ki bi rad ceneje prodajal ne sme, ker je vezan v kartelu. Draginje so pa krivi prekupci in trgovci, ki jim ni dosti, če toliko zaslužijo da se pošteno preživljajo ampak hočejo hitro obogateti ter z visokimi odstotki prodajajo. Govorili so še tovariši: Šmuc o draginji; Voje in Puš o železniških razmerah. Ob peti uri popoldne je zaključil tovariš Šmuc shod ter se zahvalil za obilo udeležbo. Tovariši in člani »Prometne zveze« le pogumno in neustrašeno naprej. Agitirajte povsodi med tovariši za »Prometno zvezo«!

Črna na Koroškem. Na rožensko nedeljo so imeli naši soc. demokrati zopet zborovanje. Bilo je prvo po volitvah. Predstavil se jim je novi rudarski tajnik Tokar iz Trbovelj. S Sitarjem torej ne bode več kaj! Pravil jim je Tokar, da morajo vsi delavci vkup držati, ker delodajalci tudi vkup držijo. Le potem se bode dalo kaj doseči. Čudno je torej, da je potem zopet agitiral za svoj nov konsum, proti staremu. Se li pravi to vkup držati? Priporočal je tudi kmetom in našim delavcem, da pristopijo. Čudno! Tukaj bi pa bili dobri. Čudno je tudi, da ga hočejo imeti v gostilni. Bode li to delavcem v korist? Priložnosti za popivanje je v Črni že itak preveliko. Hudje bil tudi na denun-

ciante med delavci. To je pa imel prav! Samo vprašati bi bil imel prej, koga kaj s tem zadene. Da bode ravno med voditelje s tem udaril, tega si pač ni mislil. Mu še znajo zameriti, ko jih tako pred ostalimi razkrije. Čudno je bilo tudi, da s »Štajercem« ni bil zadovoljen in za nastopom soc. demokratov ob času volitev. Je le čudno, da šele po toči začnejo zvoniti. Kje pa je ravno »Štajerc« najbolj razširjen kot med delavci. Še v svoji gostilni ga imajo. Ni res, boljši bi bilo, ko bi imeli soc. demokratične liste? Mi pa mislimo, da je približno kaj vseeno. Proti veri je »Štajerc« ravno tako kot »Zarja« in slični, v narodnem oziru pa tudi ni več veliko razlike. Slovencev tudi sociji ne bodo rešili. To so pokazale zadnje volitve. Rajši Schumyja kot Grafenauerja! Treba bode pač omajano stališče soc. demokracije v Črni zopet malo utrditi. Prebrisanejši delavci, ki kaj berejo, že nočejo prav verjeti, da bi sociji bili v verskem oziru brezbarvni. Treba jim bode zopet malo neska v oči natusiti, drugače še sprevidijo, da niso na pravi poti. Potem pa bi za soc. demokratično blagajno v Črni bolj slabo izgledalo. Pa tudi vrste bi postale bolj redke. Je nač križ. Če bi povedali odkrito svojim delavcem, kaj je vaš cilj, vam jih niti deset ne ostane. Pa še tistih ne bode vesel. Tako pa v motni vodi lovite. Vprašanje je le, kako dolgo še to pojde. Tla postajajo malo bolj vroča. Da mi rastemo, vas gotovo navdaja z bojaznijo. Imamo pa tudi bolj poštene karte. Mi povemo jasno svoj cilj: gmotno in versko - npravno povzdigo delavstva. Gmotno povzdigo bi pri vas na vse zadnje še tudi preskrbeli. A z versko - npravno ne gre. »Bal« skoraj vsako prvo nedeljo v mesecu in pa »čedn klobuk« za to gotovo nista posebno pripravna.

Lisjakovo pismo. Dragi prijatelji! Prepozno sem dobil vaše povabilo, da bi se mogel ob povratku orožnih vaj med vami oglašiti. Žal mi je. Zdaj pa tudi ne morem kmalu v Ljubljano, kajti v moji odsotnosti je piščancem mojega okoliša perje lepo prirastlo, tako da bom imel kaj skubiti. Veste prijatelji, lisjak je zvit, naj vam torej malo opišem, kako sem se na orožnih vajah počutil in zabaval. Gledal sem, da sem prišel takoj v stik s tovariši enakega poklica, namreč z železničarji, vsaj jih je bilo tudi dosti na vajah. Bili so delavci, fantje in na tudi možje, ki so ostavili doma ženo in otročiče, da zadosta postavi. Prvi so bili vselej dobre volje, drugim pa se je iz obraza čitalo, da jih tare neka skrb. Jaz sem jih razumel in tudi z njimi čutil njih bolest. Vem da dobe oženjeni za čas orožne vaje nekaj soldov plače, a kaj naj to zaleže, ker itak že polna plača nič ne izda. O tem se ne da mnogo govoriti, a vendar je boljše nekaj, ko pa nič, kakor je bilo še pred par leti.

Ker se jaz za svojo osebo itak že v službi dosti prehodim in ker sem že tudi precej v letih in skoraj sivih las — sem se takoj od početka javil pri zdravniku kot nezmožnega za naporne izprehode po prašnih in razbeljenih cestah, po skalah in po strmih gromovju. Odločili so me k oddelku za razna domača opravila. To je bilo boljše, vsaj ni bilo treba nositi telečnjaka, dela sem pa varen od nekaj. Pri mojem mi odločenem opravilu sem prišel sem pa tja tudi na vaš kolodvor, prišli smo po to in ono in pripekljali to in ono. To je pa za zdaj postranska stvar. Namenjen sem le zavisati moje opazke in utise, ki sem jih na ljubljanskem južnem kolodvoru v skladišču opazoval in slišal.

Kot lisjak in poznavalec razmer in ljudi, sem takoj opazil in ločil, kateri ljudje so našega mišljenja in kateri ne, kaj je prav in kaj ne. Jaz nisem tak, da bi drugim nič ne zaupal, zato vam pa tudi rade volje povem, kako jaz to poznam. Vidite prijatelji: Našinci delajo pridno in previdno, vidi se jim, da se zavedajo dolžnosti napram delodajalcu. Soc. demokrat pa dela z nevoljo in počasi, če pa kaj v rok vzame, pa ne gleda kako in kam bo položil, da blago ne bo trpelo škode. Najraje pa se le-ti skrivajo za nakopičenim blagom po dva in trije skupaj ter ugibajo kaj in kako bi bilo treba »staremu« na nos nesti, da bi se odkrižali dela in očrnil »ta farške«. Stopil sem k enemu, kojega sem spoznal že po njegovem delu in gibanju, da ni somišljenik »rdečih odrešenikov« ter mu razodel, da sem član »Prometne zveze«. Možak se je kar prestrašil, se ozrl plašno na vse strani ter mi pošepnil: »Tiho bodi tamle naju nekdo gleda«. Takoj mi je bilo vse jasno. »Nekdo« je bil socij in našinec se ga je bal. Rad bi ga bil še nekaj vprašal, pa mi je

že odbežljal s svojim »rodnom«, »nekdo« pa je še vedno mirno stal in zijal okoli sebe. Stopil sem torej k temu in ga ogovoril. Oblastno in ošabno, tako malo čez ramo me je pogledal, predno mi je odgovoril na moj nagovor. Vprašam ga, ali je »tako dela, da lahko počiva« in odgovoril mi je: dela dosti, ampak mi delamo, kakor mi hočemo, nam, ki smo organizirani, nima nikdo zapovedovati. Janeza sploh ne poslušam, če se kaj vjeda, mi vse tako ven izpeljemo, da pade vse na »ta črne«. Oblast imamo mi, pa je amen. Glej, — kar tika me je — vsi, ki delajo so »farške sorte«, mi pa samo pohajamo in se jim smejemo. Tisti le mladi »pobi«, ki so šele k nam prišli, pa še ne vedo, kakti tiči smo mi oberorganizirani, oni sicer plačujejo v naše vedno prazne kase, delati morajo pa vseeno, da se jim hrbet krivi.

Zdaj, ko mu je zmanjkalo sape, sem šele prišel jaz do zopetnega vprašanja, kdo da je Janez. I več, tako imenujemo mi našega načelnika. Veš to je prijateljsko in on je za nas najboljši prijatelj, vse stori po naši volji, samo da ima pred nami mir. On ima samo en notes, mi jih pa imamo več; to on dobro ve, zatorej pa nas organizirane pri g. postajenačelniku zmiraj v najlepšo luč postavljaja.

(Konec prihodnjič.)

Tobačno delavstvo.

Shod tobačnega delavstva. V petek 29. septembra je priredilo tobačno delavstvo shod, na katerem se je razpravljalo o draginji. Govorila sta državni poslanec dr. Korošec in Gostinčar. Sprejela se je resolucija, v kateri se glavno vodstvo tobačne uprave pozivlja, da z ozirom na draginjo dovoli in izplača doklade, ki zapadejo meseca julija 1912, že z novim letom ter da skrbi tudi za delavska stanovanja. Po shodu je bil prost razgovor o nekaterih težnjah delavstva.

V tobačni tovarni se kaj čudno gospodari. Dokler je bilo gorko, se ni nihče domislil, da je treba stara že strohnela okna popraviti, okrušeno zidovje na novo ometati. Zdaj, ko se je približala jesen, so pa natenkrat začeli z delom. Predno so pa začeli, so pustili okna snažiti, kar precej stane in to menda le zato, da so jih zidarji nanovo umazali. Čudno! Za delavstvo je vsega škoda, pri takih stvareh se pa denar naravnost proč meče! Seveda mora pri tem tudi delavstvo trpeti, delavke namreč prezebajo pri tem hladnem deževnem vremenu, ker so vnanja okna sneta, notranja se pa slabo zapirajo. Potem se pa gospodje pritožujejo, da se bolniška blagajna vedno prazni. Da bi pa pustili peči, ki niti tega imena ne zaslužijo, kuriti, ni misliti. Ampak gospodje v pisarnah so bolj občutljivi, ti že pazijo, da se v tem oziru njih osebam ne godi krivica. Lansko leto je bila sicer centralna kurjava za oddelek obljubljen, a dosedaj še ni nič opaziti, da se za isto pripravljajo. Delavke so sicer opetovano prosile za odpomoč, a so ostale njih prošnje glas vpijočega v puščavi. Čujemo, da so zdaj delavke sklenile da ne prosijo več po tovarniških pisarnah, kjer dobijo večkrat žaljive odgovore, ampak obrnile se bodo v tem oziru do gospodov državnih poslancev s prošnjo, da oni pri glavnem ravnateljstvu izposlušajo primerne kurjave, ker jih je že mnogo to prezebanje za življenje poslabšalo, če bi pa še to ne izdalo, bodo primorane — kakor branjevke — lonec z žerjavico v tovarno seboj nositi.

Ne pozabite, da je treba delati na vso moč za Vaše glasilo „Našo moč“. Cim več naročnikov, tem večji vpliv bo imelo Vaše glasilo.

A. ŽIBERT

-- LJUBLJANA --

PREŠERNOVA ULICA

PRIPOROČA SVOJO VELIKO

ZALOGO ČEVLJEV

DOMAČEGA IZDELKA.

Najboljša, najsigurnejša

prilika za štedenje!

Denarni promet l. 1909 čez 83 milijonov K.

Stanje vlog čez 21 milijonov K.

Lastna glavica

K 503.575-98.

Ljudska posojilnica

registr. zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta 8

prilicje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franč. cerkvijo

prejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure pop.

ter jih obrestuje **4 1/2 %** brez kakega odbitka,

po tako da prejme vložnik od vsakih **100 kron čistih 4-50 na leto.**

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolago.

Dr. Ivan Šusteršič, predsednik; **Josip Šiška**, stolni kanonik, podpred.; **Odborniki:** **Anton Belec**, posest., podj. in trg. v Št. Vidu n. Lj.; **Fran Povše**, vodja, graščak, drž. in dež. posl.; **Anton Kobi**, posest. in trg., Breg pri Borovnu; **Karol Kauschegg**, veleposest. v Ljubljani; **Matija Kolar**, stolni dekan v Ljubljani; **Ivan Krežar**, svetnik trg. in obrt. zborn. in hišni posest. v Ljubljani; **Fran Leskovic**, hišni posestnik in blag. „Ljudske posojil.“; **Ivan Pollak ml.**, tov.; **Karol Pollak**, tovarnar in posestnik v Ljubljani; **Gregor Šlibar**, župnik na Rudniku.

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Šmetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Kakovostna Pojasnila daje se brezplačno.

Spominjajte se pri vseh prireditvah,
pri vseh vseh veselih in žalostnih
dogodkih „Slovenske Straže“!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in
zraven spadajočih potrebščin.

F. MERSOL

LJUBLJANA, Mestni trg št. 13.

Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavic, nogavic, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robcev, ovratnikov, zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov
in vsakovrstnih drugih risb.

Gričar & Mejač

Ljubljana

Prešernova ulica št. 9

priporočata svojo največjo
zalogo izgotovljenih oblek za
gospode, dečke in otroke.

Novosti
v konfekciji za dame.

Centki s koledarjem za-
stoj in poštne prosti.

POZOR!

Kdor želi imeti dobro uro,
naj zahteva z znamko

„UNION“

ker te ure so najbolj trpežne in natančne, dobe se pri

Fr. Čudnu

uraru in trgovcu v Ljubljani
delničar in zastopnik
švicarskih tovarn „Uni-
on“ v Bielu in Genovi.

700 Uhani, prstani, briljanti. 1
Svetovnoznano najfinejše blago po najnižjih cenah.

Agitirajte za naše glasilo
„Naša Moč“!

Pozor slov. delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znan in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(pri Češniku)
LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izberi naj-
novejše blago za ženske in moška oblačila

Postrežba poštena in zanesljiva.
Cene najnižje.

A. Lukič

Slovenska
konfekcijska trgovina za:
gospode, dame, dečke, deklice

Ljubljana

Pred škofojo 19.

Lekarna „PRI KRONI“ M. Ph. BOHINCA

v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste
priporoča sledeča zdravila:

Balzam proti želodčnim bole-
činam, steklenica 20 vin., 6
steklenic 1 krono.
Kapljice za želodec, izvrstno,
krepilno in slast do jedi pospe-
šujoče sredstvo, steklenica
40 vin., 6 steklenic 2 kroni.
Kapljice zoper želodčni krč,
steklenica 40 vin., 6 steklenic
2 kroni 50 vin.
Kapljice proti zobobolu,
steklenica 20 vin.
„Stadin“ za otroke.
Obliz za kurja ocesa, brada-
vice in trdo kožo, mala škat-
ljica 50 vin., večja 1 K 20 vin.
Odvajalne kroglice, škatljica
30 vin.
Posipalni prašek, proti ognj-
vanju otrok in proti potenju
nog, škatljica 50 vin., 6 škatljice
2 kroni 50 vin.
Protinski cvet, proti trganju
po udih, steklenica 1 krono.
Rižbe olje, steklenica 1 krono.
Salicilni kolodij za odstra-
nitev kurjih oces, bradavic in
trde kože, steklenica 70 vin.
Tinktura za želodec, odva-
jalno, krepilno in slast pospe-
šujoče sredstvo, steklenica 20
vin., 6 steklenic 1 krono.
Tinktura za lase, steklenica 1 K.
Trpotčev sok, izvrsten pripo-
moček proti kašlju stekl. 1 K.
Železnato vino, steklenica 2
kr. 60 vin., in 4 kr. 80 vin.
Železnate kroglice, proti ble-
dic (Bleichsucht) mala škatljica
70 vin., velika 1 krono 60 vin.

**Dežnike in
solnčnike**

domačega izdelka

najboljše kakovosti, pri-
poroča po najnižji ceni
slavnemu občinstvu

JOSIP VIDMAR, tovarna dežnikov, Ljubljana

Pred škofojo št. 19. Stari trg št. 4. Prešernova ulica št. 4.

Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Usojam si naznaniti častitim odjemalcem, da
sem odprl na Tržaški cesti št. 1

„pri Kerčonu“ filialo

moje trgovine z železnino, hiš-
nega in kuhinjskega orodja.

Blagovolite mi tudi nadalje ohraniti cenjeno
naklonjenost.

Z odličnim spoštovanjem
Stefan Nagy

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo
6 dni!

Samo
6 dni!

HAVRE NEW-YORK

francoska prekomorska družba

Veljavne vožne liste (Šifkarte) za francosko linjo
čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike
v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo

ED. ŠMARDA

oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani
Dunajska cesta št. 18 v novi hiši „KMETSKE
POSOJILNICE“ nasproti gostilne pri „FIGOVCU“.

IVAN JAK IN SIN

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17
priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih

**voznih koles in
šivalnih strojev**

za rodbino in obrt.

